

בס"ד. ראש חודש אדר שמרבים בשמחה ה'תשפ"ה.

לכב' אנ"ש שי' בק"ק שע"י האיחוד האירופאי בבריסל
Virtualcommunity@sichos.online ו-

תזכורת לימי הפורים – ה'תשפ"ה

[אסור לפרסם בשום אופן שהוא על איזה אתר אינטרנט או קבוצת ווצאפ וכיו"ב בלי רשות מהח"מ]

הנסיון הראה, שכדאי שכל ערב, הבעה"ב והבעה"ב'סטע יקראו את זה ביחד בכדי להתכונן ליום המחרת כדבעי ולמנוע היפך שמחת החג וכו' ואדרבה – לגרום שמחת החג. ועוד – ה"תזכורת" כוללת רק הענינים הכלליים. ליתר פרטים – יכולים לראות על האתר שלנו באופן מפורט.

ויה"ר שנהגוג את חג הפורים הזה בבית המקדש השלישי.

הרב לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichos.online

נא לתלות על המקרר וכיו"ב.

* * *

במשך חודש אדר

1. משנכנס אדר מרבים בשמחה¹.
2. ללמוד הלכות החג² [באתר sichos.online ישנם ריבוי פרטים] הן בנגלה והן בתורת החסידות³.
3. להוסיף בנתינת הצדקה⁴.
4. להשתדל בעוד מועד בנתינת צרכי הפורים [ע"ד מעות חיטים] לכל אלה שזקוקים לכך שיוכלו לחוג ימי הפורים כדבעי⁵.
5. לעשות ההכנות המתאימות ל"מבצע פורים"⁶.

מה להכין לפני החג

1. מיני אוכלין - עבור משלוח מנות. גם אלה ששולחים communal/achdus basket צריכים לשלוח משלוח מנות בנוסף להנ"ל.
2. קרעפלאך - עבור הסעודה של פורים.
3. מגילה כשרה - באם אפשרי.
4. רעשנים – עבור הילדים.
5. כסף – עבור מחצית השקל, מתנות לאביונים, שלוחי המשלוח-מנות וכו'.
6. בעל קריאה: באם ישנו צורך – לסדר מישוהו שיקרא את המגילה בבית, בלילה וביום ועבור המבצעים.
7. מבצע פורים: לסדר איפה המשפחה תלך ל"מבצע פורים" ואיפה יקבלו המשלוח מנות לחלק וכו'.

הערה נחוצה: היות ושנה זו חג הפורים חל בערב שבת קודש – צריכים לזכור לעשות כל ההכנות הדרושות לזה, הן בנוגע למצוות היום, והן בנוגע למבצעים ובפרט בנוגע להסעודה וכו' כמבואר להלן.

שבת זכור, ח' אדר

פרשת זכור:

- ישנו חיוב על האבא (ועל כל הזכרים) לשמוע פרשת זכור בבית הכנסת⁷.

¹ תענית כט סע"א.

² לקו"ש חכ"א ע' 345 ועוד.

³ ספר השיחות תשמ"ט ע' 325 ועוד.

⁴ ספר השיחות תשמ"ט ע' 326 ועוד.

⁵ ספר השיחות תש"נ ע' 309.

⁶ ספר השיחות תשמ"ט ע' 326 ועוד.

⁷ שו"ע אדה"ז סרפ"ב סט"ז.

- הנשים, ובפרט הנערות, תשתדלנה ללכת לבית הכנסת לשמיעת פרשת זכור, וכן הוא מנהג ישראל⁸. אבל⁹ אותן הנשים שבדרך כלל לא הולכות לבית הכנסת כי הן בבית עם הילדים הקטנים וכו' וקשה להן ללכת, פטורות משמיעת פרשת זכור בבית הכנסת ויוצאות ידי חובה ע"י קריאה בחומש (בפרשת כי תצא בסופה).
- **אב הרחמים:** לפני תפלת מוסף אומרים אב הרחמים.
- **צדקתך:** במנחה אומרים צדקתך.

יב אדר, יום רביעי בלילה – ליל תענית אסתר

התענית

1. חולים, מעוברות ומיניקות (דהיינו תוך כ"ד חודש מלידת התינוק, גם אם התינוק הפסיק לינוק) וכו' פטורים/ות מהתענית מחר, אבל לא יתענגו בתענוגים, אלא יאכלו רק מה שהם צריכים לבריאותם¹⁰.
2. מי שקשה להם/ן התענית שיתקשרו לרב **בעוד מועד**.
3. התענית מתחיל בבוקר, מעלות השחר¹¹ (ראה הזמנים בלוח המקומי).
4. ולכן, היות ומחר הוא יום התענית, הנה אחרי שהולכים לישון, אפילו אם קמים באמצע הלילה, אסור לאכול. אך מי שקשה לו התענית, ויותר קל לו להתענות אם יאכל בבוקר מוקדם, צריך לעשות **תנאי** (בדיבור) לפני שהולך לישון, שרוצה לקום בבוקר מוקדם **לפני** עלות השחר לאכול, אבל צריך **לסיים** האכילה והשתי' **לפני** עלות השחר (ראה הזמן בלוח המקומי)¹².

יג אדר, יום חמישי – תענית אסתר

בתפלת שחרית של תענית אסתר

1. הש"ץ אומר עננו בחזרת הש"ץ.
2. אחרי תחנון אומרים "הוא רחום" עד "כי אין עוזר", ואח"כ אומרים **סליחות** לתענית אסתר, אבינו מלכנו הארוך¹³. גם מי שאינו מתענה אומרים¹⁴.
3. קוראים בתורה ויחל (בלי מפטיר) וחצי קדיש. הגבהה, אשרי וכו' וממשיכים התפילה כרגיל.

* במשך היום מוסיפים בענין הצדקה¹⁵.

לפני תפלת המנחה של תענית אסתר

מחצית השקל: בתענית אסתר¹⁶ לפני תפלת המנחה¹⁷ נותנים ג' חצאי-שקלים ל"מחצית השקל". מנהגנו שהאבא נותן גם עבור האמא ובניהם ובנותיהם הקטנים¹⁸ (ויש הנותנים גם עבור עובר במעי אמו¹⁹). בדרך כלל - הגבאי של הבית הכנסת יש לו את המטבעות עבור "מחצית השקל".

קטנים: ובשיחות קודש תשנ"ב ח"ב ע' 788: "מה טוב ומה נעים שיחנכו ג"כ קטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם שלהם, ובאופן שההורים עוזרים להם שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה".

בתפלת המנחה של תענית אסתר

1. קריאת התורה (ויחל) והשלישי הוא המפטיר ואומר ההפטרה (דרשו). יהללו, חצי קדיש ותפלת שמונה עשרה.
2. אין אומרים תחנון²⁰.
3. מוסיפים **עננו** (בשומע תפלה). שכה עננו ב"שומע תפלה" יאמרו אחר "אלקי נצור" קודם ה"יהיו לרצון" השני²¹. [ואם עקר רגליו אינו חוזר ומתפלל].
4. מי שאינו צם אינו אומר עננו²².

⁸ ראה מה שנאסף בזה באוצר מנהגי חב"ד – אדר ע' רמה.

⁹ ע"פ שו"ת תורת חסד סל"ז הידוע.

¹⁰ ראה בארוכה בפ"ת בסתק"נ ובהנסמן שם.

¹¹ שו"ע סתקס"ד.

¹² שו"ע תקס"ד. וראה בארוכה בפ"ת על אתר.

¹³ ספר המנהגים ע' 73.

¹⁴ ראה אשי ישראל פמ"ד סי"ב ובהנ"ש.

¹⁵ לקו"ש חכ"ג ע' 314. חכ"ה ע' 470. **ועוד**.

¹⁶ ספר המנהגים ע' 73.

¹⁷ רמ"א סתרצ"ד ס"א.

¹⁸ ספר המנהגים ע' 74. וראה שיחת תענית אסתר תשמ"ט.

¹⁹ דרכי משה סתרצ"ד סק"א. וראה הנסמן בנטעי גבריאל פכ"ז ס"ג.

²⁰ סידור.

²¹ לוח כולל חב"ד.

²² מ"א סתקס"ה סק"ג. דה"ח סל"ג סע"ה.

5. הש"ץ אומר: א. תפלת עננו אחרי ברכת גואל ישראל. ב. לפני שים שלום אומר **ברכת כהנים**.
6. אין אומרים אבינו מלכנו הארוך²³.
7. אחרי מנחה הרבי אומר דברי כיבוש²⁴.

יג אדר, יום חמישי – לעת ערב – חג הפורים

בפורים נוהגים ללבוש משי (זיידנס) כמו בשבת ויו"ט²⁵.

תפלת ערבית בליל פורים

[* **אבלים** (ר"ל) מתפללין לפני התיבה בפורים²⁶].

* **ועל הניסים:** בתפלת שמונה עשרה מוסיפים "ועל הניסים". אם שכח לומר "ועל הניסים" – אז: אם נזכר לפני שאמר "ה" של ברכת "הטוב שמך ולך נאה להודות" חוזר ואומר "ועל הניסים", אבל אם נזכר אחרי שאמר "ה" אינו חוזר²⁷.

קריאת המגילה בבית הכנסת בליל פורים

* אחר תפלת שמונה עשרה (וקדיש תתקבל)²⁸ קוראים את המגילה.

* צריך להזהיר השומעים שבאמירת/שמיעת הברכות לא יאמרו "ברוך הוא וברוך שמו"²⁹, רק לענות "אמן".

* מכים "המן" רק כשכתוב עם תואר, לדוגמא "המן האגגי" או "בן המדתא האגגי" או "המן הרע" וכיו"ב³⁰.

* אם באמצע הקריאה ראו שישנו פסול במגילה, הנה אם רוב אותיות' כשרות, מותר בדיעבד להמשיך³¹.

* אחר הקריאה אומרים ואתה קדוש, קדיש בלי תתקבל (כמו קדיש יתום), עלינו וכו'³². (משניות לאבלים).

במשך הלילה של פורים

* **לוודא שכולם, ובפרט הנשים שלא היו בבית הכנסת, שמעו קריאת המגילה.**

קריאת המגילה בבית עבור אלה שלא הלכו לבית הכנסת או כשהולכים למבצעים:

1. מי שכבר יצא בקריאת המגילה וקורא עבור אחרים, א' מהאנשים השומעים מברך את הברכות (ומוציא גם האחרים עם הברכות)³³. ואם קורא רק עבור נשים, אז אשה אחת מברכת ["לשמוע מגילה" או] "לשמוע מקרא מגילה" (ושאר הברכות) ומוציאה את הנשים האחרות עם הברכות³⁴.

2. כולם עומדים בשעת אמירת הברכות אבל השומעים יכולים לשבת בשעת קריאת המגילה³⁵.

3. צריך להזהיר השומעים שבאמירת/שמיעת הברכות לא יאמרו "ברוך הוא וברוך שמו"³⁶, רק לענות "אמן".

4. אם אין מניין³⁷ אין אומרים הברכה "הרב את ריבנו" (שאחר קריאת המגילה) אבל אומרים "שושנת יעקב".

[**סעודת הלילה:** יש נוהגין שבליילה זו מרבין קצת בסעודה³⁸ ומכינים מפה לבנה על השולחן ונרות וכו'³⁹, אבל מוכרח להבהיר שלא יוצאים ידי חובת מצות סעודת פורים בסעודה זו. חיוב הסעודה של פורים הוא דוקא ביום⁴⁰].

ברכת המזון בליל פורים:

א. מוסיפים בברכה השני' - "ועל הניסים".

ב. שכח⁴¹ ועל הניסים בברכת המזון: אם נזכר לפני שאמר "ה" של ברכת "על הארץ ועל המזון" חוזר ל"ועל הניסים". אבל אם נזכר אחרי שאמר "ה" של הברכה, אז כשמגיע ל"הרחמן הוא יזכנו" אומר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי וכו'". אם נזכר אחרי שגמר ברכת המזון – אינו חוזר.

ג. אומרים מגדיל ישועות מלכו (ולא מגדול).

²³ לוח כולל חב"ד.

²⁴ לקו"ש ח"כ ע' 352.

²⁵ ספר המנהגים ע' 74. וראה שיחת ש"פ תצוה תשמ"ה.

²⁶ ע"פ ספר המנהגים ע' 8. וכך נהג הרבי. וראה אג"ק ח"ה ע' רלו.

²⁷ לוח כולל חב"ד.

²⁸ סידור.

²⁹ ע"פ שו"ע אדה"ז סקכ"ד ס"ב.

³⁰ ספר המנהגים ע' 73.

³¹ שו"ע סתר"צ ס"ג ובנ"כ.

³² סידור.

³³ קיצור שו"ע סקמ"א סט"ז.

³⁴ ראה השקו"ט בזה בנתיבים בשדה השליחות ח"ב פט"ז הערות 7-8.

³⁵ שו"ע סתר"צ ס"א.

³⁶ ע"פ שו"ע אדה"ז סקכ"ד ס"ב.

³⁷ סידור. וראה השקו"ט בזה בנתיבים בשדה השליחות פט"ז ס"ד ובהערות שם.

³⁸ ע"פ הרמ"א סתר"צ"ה בתחילתו.

³⁹ ראה הנסמן בנטעי גבריאל פורים פמ"ח ס"ב.

⁴⁰ שו"ע סתר"צ"ה בתחילתו.

⁴¹ סידור.

יד אדר, יום ששי, ערב שבת קודש – פורים

בשחרית של פורים

1. **תחנון:** אין אומרים תחנון⁴².
2. **ועל הניסים:** בתפלת שמונה עשרה מוסיפים ועל הניסים. אם שכח – אז: אם נזכר לפני שאמר (ברוך אתה) "ה'" של "הטוב שמך ולך נאה להודות" חוזר ואומר "ועל הניסים", אבל אם נזכר אחרי שאמר "ה'" אינו חוזר⁴³.
3. **קריאת התורה –** ויבא עמלק (בפ' בשלח בסופה):
 - א. **פרשת זכור:** מי שלא שמע קריאת פ' זכור יכוון בקריאה זו לצאת י"ח זכירת חיוב מחיית עמלק⁴⁴.
 - ב. אחר קריאת התורה וחצי קדיש והגבהת וגלילת התורה, המגביה (או המחליפו) נשאר לשבת עם הס"ת בידו⁴⁵, ומתכוננים לקרוא את המגילה.
4. **מחצית השקל:** מי שלא נתן **מחצית השקל** בתענית אסתר – נותן עכשיו לפני קריאת המגילה⁴⁶.
5. **קריאת המגילה:**
 - א. **ההכרזה:** לפני קריאת המגילה מכריזים, שכשהבעל-קריאה מברך **ברכת שהחיינו**, צריכים לכוון גם על שלוש המצוות האחרות שיעשו במשך היום, דהיינו: משלוח מנות, מתנות לאביונים והסעודה⁴⁷.
 - ב. **אחר** קריאת המגילה ואשרי ובא לציון וקדיש תתקבל - מחזירים הס"ת להיכל⁴⁸. וממשיכים התפלה כרגיל.
 6. **תהילים פרק כ':** לפני אמירת שיעור התהילים היומי אומרים פרק כ'.

במשך היום של פורים

* **הולכים למבצעים** לזכות יהודים (בנוסף למבצעים הכלליים גם) **בארבע** מצוות היום⁴⁹.

***ארבע** מצוות היום הן:

- א. **קריאת המגילה**⁵⁰: לאלה שלא הלכו לבית הכנסת או כשקוראים במבצעים:
 1. **מכריזים** שבברכת שהחיינו צריכים לכוון גם על המצוות האחרות של היום.
 2. צריכים להזכיר לשומעים שלא יאמרו "ברוך הוא וברוך שמו" על הברכות, רק לענות "אמן".
 3. כולם עומדים בשעת אמירת הברכות אבל השומעים יכולים לשבת בשעת קריאת המגילה.
 4. מי שכבר יצא בקריאת המגילה וקורא עבור אחרים, א' מהשומעים מברך הברכות (ומוציא גם האחרים עם הברכות). ואם קורא רק עבור נשים, אז אשה אחת מברכת ["לשמוע מגילה" או] "לשמוע מקרא מגילה" (ושאר הברכות) ומוציאה הנשים האחרות עם הברכות.
 5. אם אין מניין אין אומרים הברכה "הרב את ריבנו" (שאחר קריאת המגילה) אבל אומרים "שושנת יעקב".
- ב. **משלוח מנות**⁵¹: איש לאיש, אשה לאשה⁵² או משפחה למשפחה. **ולחנך את הילדים בכך**⁵³. גם מי שנתן/ה ב-communal basket מ"מ נותן/ת (לכה"פ עוד אחד (או שלשה⁵⁴)) משלוח מנות רגילים.
- ג. **מתנות לאביונים:** לכה"פ לשני אביונים⁵⁵, ואם אין אביונים בנמצא – נותנים לגבאי צדקה, **ולחנך את הילדים בכך**⁵⁶.
- ד. **סעודה** (ראה הפרטים להלן בקטע "הסעודה").

אדמו"ר הזקן כותב בתורה אור (וזה מובא בספר המנהגים) ששמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום טוב.

⁴² סידור.

⁴³ לוח כולל חב"ד.

⁴⁴ לוח כולל חב"ד.

⁴⁵ שער הכולל סי"א סכ"ב.

⁴⁶ לוח כולל חב"ד.

⁴⁷ לוח כולל חב"ד.

⁴⁸ שער הכולל הנ"ל.

⁴⁹ ראה **בארוכה** אוצר מנהגי חב"ד עמודים רפג-ו.

⁵⁰ כל המקורות לקטע זה – ראה לעיל בקריאת הלילה (הן בבית הכנסת והן בבית).

⁵¹ שו"ע סתרצ"ה ס"ד.

⁵² רמ"א סתרצ"ה ס"ד.

⁵³ התועדויות תשמ"ז ח"ב ע' 561. לקו"ש חכ"א ע' 345.

⁵⁴ ספר המנהגים ע' 74.

⁵⁵ שו"ע סתרצ"ד ס"א.

⁵⁶ התועדויות תשמ"ז ח"ב ע' 561. וראה לקו"ש חל"ו ע' 267.

בתפלת המנחה של פורים – ערב שבת:

1. נוהגין להתפלל מנחה מוקדמת⁵⁷. היות והיום הוא ערב שבת – יש העורכים הסעודה מוקדם לפני זמן המנחה ויש המתפללים מנחה ולאחרי זה אוכלים הסעודה וכו'. (ראה כל הפרטים להלן בקטע "הסעודה").
2. **הודו ופתח אליהו:** כמו כל ערב שבת, אומרים הודו ופתח אליהו.
3. אין אומרים תחנון⁵⁸.
4. בתפלת שמונה עשרה מוסיפים "ועל הניסים". אם שכח – אז: אם נזכר לפני שאמר (ברוך אתה) "ה'" של "הטוב שמך ולך נאה להודות" חוזר ואומר "ועל הניסים", אבל אם נזכר אחרי שאמר "ה'" אינו חוזר⁵⁹.

הסעודה של יום הפורים וערב שבת קודש

*** זמנה:**

- א. לכתחילה יש להתחיל את הסעודה בשחרית (שעות הבוקר) מפני כבוד השבת⁶⁰.
 - ב. אם לא הספיקו בשחרית, יכולים לערוך אותה בצהריים, ולכתחילה כדאי להתחילה לפני "שעה העשירית" ולברך ברכת המזון לפני כניסת השבת באופן שיוכלו לאכול סעודת שבת בתיאבון⁶¹. ומובן שאם מתחילים הסעודה אחר הזמן של מנחה גדולה (בני.י.: 1:36) – שיתפללו **מנחה** מקודם (בהקדמת הודו ופתח אליהו).
 - ג. אם משום מה לא התחילו הסעודה עד שעה מאוחרת (לדוגמא: שהלכו למבצעים עד שעה מאוחרת, או בית חב"ד שרוצים לעשות קריאת המגילה סמוך לכניסת השבת וכו') ורוצים להמשיך הסעודה לתוך השבת באופן של "פורס מפה ומקדש" – ראה הפרטים להלן בהעמודים המצורפים לתזכורת. **מוכרח הדבר שידפיסו את ההוראות ל"פורס מפה" בעוד מועד.**
- ולוודא שעושים הכל נכון!**
- ד. **אוכלים קרעפלאך**⁶².
 - ה. בברכת המזון (אם מברכים לפני השבת) אומרים "מגדיל" (ולא "מגדול" כביו"ט).
 - ו. **בהתוועדות של הרבי** כשהתקיימה בימות החול (דלא כבקביעות ש.ז. שהיא התקיימה ביום הש"ק שושן פורים), בין השאר - הרבי מעורר אודות "מגבית"⁶³ וכו"כ פעמים צוה לנגן "האפ קאזאק".

לפני כניסת השבת

- למשמש הכיסים:** לבדוק בתוך הכיסים שאין שם שום דבר כי בשבת אסור לטלטל ובמשך היום הרי לבשו בגדי שבת.
- תפלת המנחה:** להזכיר לכולם אודות תפלת המנחה בהקדמת הודו ופתח אליהו.
- הדלקת הנרות:** כרגיל.

ליל שבת

- * **לא לשכוח להתפלל תפלת ערבית!** הן אלה שגמרו הסעודה לפני השבת והן אלה שעשו "פורס מפה".
- * **שמחה:** ממשיכים בעניני שמחה⁶⁴. **וראה בארוכה במכתב כללי דשנת תשמ"א (לקו"ש חכ"א ע' 488).**
- * **בלכה דודי:** אומרים ברינה ובצהלה.

טו אדר, יום השבת קודש - שושן פורים

- * **מצה:** מנהגינו שאין אוכלים מצה עד ליל הסדר⁶⁵.
- * **הלכות פסח:** מתחילים ללמוד הלכות פסח⁶⁶.
- * **אב הרחמים:** לפני מוסף אין אומרים אב הרחמים.
- * **צדקתך:** בתפלת המנחה אין אומרים צדקתך.

טז אדר – פורים משולש

אחרי השבת

- * **מעות חיטים:** מתחילין להתעסק בענין "מעות חיטים"⁶⁷.
- * **וראה בארוכה במכתב כללי דשנת תשמ"א (לקו"ש חכ"א ע' 488).**

⁵⁷ ספר המנהגים ע' 74.

⁵⁸ סידור.

⁵⁹ לוח כולל חב"ד.

⁶⁰ ע"פ לוח כולל חב"ד.

⁶¹ ע"פ שו"ע אדה"ז סרמ"ט סעיף ה ואילך.

⁶² ספר המנהגים ע' 58.

⁶³ ספר המנהגים ע' 74.

⁶⁴ ספר השיחות תשמ"ה ע' 303. **ועוד.**

⁶⁵ אגרות קודש ח"ה ע' שיט.

⁶⁶ שו"ע אדה"ז סתכ"ט בתחילתו ובהערות שם. וראה התוועדות תשמ"מ ע' 1349 ואילך.

⁶⁷ ספר השיחות תשמ"ה ע' 303. **ועוד.**

כב אדר – ש"פ ויקהל – פרשת פרה

קריאת התורה: מוציאים שני ספרי תורה. בס"ת הראשון קוראים פרשת ויקהל ולמפטיר קורים בס"ת השני פרשת פרה (בפרשת חוקת).

אב הרחמים: לפני מוסף אומרים אב הרחמים.

צדקתך: בתפלת המנחה אומרים צדקתך.

כה אדר – יום ההולדת של הרבנית הצדקנית⁶⁸.

מתחילים לומר קאפיטל קכה בתהלים.

כט אדר, ערב ראש חודש ניסן - ש"פ פקודי/חזק/החודש – שבת מברכים

תהילים: בבוקר (לפני תפלת שחרית) אומרים את כל ספר התהילים כמו בכל שבת מברכים.
קריאת התורה: מוציאים שני ספרי תורה, בס"ת הראשון קורין ז' גברי בפרשת השבוע – פקודי/חזק, ובס"ת השני קורין למפטיר **פרשת החודש** (בפרשת בא).

הפטרה: כה אמר גו' בראשון באחד לחודש גו' עולת תמיד, ומוסיפין פסוק ראשון ואחרון מהפטרת מחר חודש.
מברכים החודש ניסן: ראש חודש ניסן מחר ביום הראשון הבעל"ט. המולד הוא ביום השבת קודש בבוקר שעה 7 ו-46 דקות וחלק אחד.

אב הרחמים: לפני מוסף אין אומרים אב הרחמים.

צדקתך: בתפלת המנחה אין אומרים צדקתך.

מתוך ברכה וצפי' שבשנה זו בפורים כבר נהי' בבית המקדש השלישי.

הרב לוי יצחק גרליק

Sichos.online

מצו"ב כמה דפים בנוגע איך לערוך "פורס מפה ומקדש".

Times for Purim 5785

The times are based on Chabad.org and Luach Colel Chabad
These times are **ONLY** FOR THE BROOKLYN NEW YORK AREA

Thursday 13 Adar/Taanis Esther:

Alos Hashachar/fast begins: 5:45 am.

Chatzos: 1:05 pm.

Mincha Gedolah: 1:36 pm.

Shkiya (sundown): 7:01 pm.

Tzeis Hakochovim (Fast ends): 7:28 pm.

Friday/Purim 14 Adar:

Alos Hashachar: 5:43 am.

Honetz Hachamo (Sunrise): 7:08 am.

Latest Shma: 10:04 am.

Chatzos: 1:05 pm.

Mincha Gedolah: 1:36 pm.

Shoo Asiris (Tenth Hour): approx. 4:00 pm.

Plag Hamincha: 5:51 pm.

Hadlokas Haneros (Candle lighting): 6:43 pm.

Shkiya (sundown): 7:02 pm.

Tzeis Hakochovim: 7:29 pm.

⁶⁸ ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ חט"ו ע' רד.

פורס מפה ומקדש הלכה ופרקטיקה לפורים תשפ"ה

(לפי שיטת שלחן ערוך אדה"ז¹)

א. זמן הסעודה לכתחילה יש לעשות הסעודה לפני חצות, ולפחות לפני שעה עשירית, משום כבוד שבת! ואין לעשות הסעודה באופן ד"פורס מפה ומקדש"².

אך בדיעבד, ובפרט שלוחים שעושים סעודה למקורבים, ומזכים אותם גם בשאר מצוות היום, והם יגיעו רק בשבועם מעבודתם בערב – הרי אפשר לסדר להם מקרא מגילה (ומשלוח מנות ומתנות לאביונים) לפנות ערב, וברוב עם הדרת מלך, ואח"כ יערכו הסעודה ויעשו "פורס מפה ומקדש" וימשיכו סעודת פורים אל תוך ליל שבת קודש.

ב. לפני הסעודה להתפלל תפילת מנחה³, רחיצה, טבילה ונטילת ציפורניים לכבוד שבת⁴.

ג. הסעודה עיקר סעודת פורים אכילה ושתיית יין, צריך להיות מבעוד יום⁵, ולפחות צריך להתחיל איזה זמן לפני השקיעה.

יש לדאוג ולראות שכל המסובים נטלו וברכו המוציא, וכן שתו יין וברכו פרי הגפן, אחרת ישתנה הדין

* מבוסס על שיעורים של הגה"ח ר' יקותיאל פרקש שליט"א (פורים תשע"ב, פורים תשפ"א), ונערך ע"י חתני הרה"ג אברהם מרדכי ווייס שי'.
¹ ראה שו"ע (סי' רמט ס"ב), שכדי שיהיה תאב לסעודת שבת יש להימנע בערב שבת מקביעת סעודה שאינו רגיל בימי החול. ואף סעודת מצוה יש לעשותה בשחרית (ראה גם רמ"א סימן תרצה סעיף ב), דהיינו עד חצות (משנ"ב סק"י) או עד שעה עשירית (יד אפרים, בשם המהרי"ל).

ובשו"ע ר' (סי' רמט ס"ז) משמע שכשאי אפשר בסעודת מצוה, אפשר להתחיל לאחר שעה עשירית ע"ש. ובפורים טרודים במצות היום ובפרט בערב שבת (ראה משנ"ב ס"י תרצה סק"ח).

ומאחרוני זמננו שמעתי סברא שאם עושה פורס מפה, אז הבני מעיים כבר פתוחים לתאבון גם להמשך הסעודה, ואין א"כ איסור להתחיל בסעודה סמוך לשבת (הגה"ח ר' יקותיאל פרקש, הקלטה משיעורו).

² "ומ"מ בעל נפש יזהר לכתחלה שלא לבא לידי כך ויפסיק סעודתו ויברך ברכת המזון קודם שיגיע זמן קידוש היום" (שו"ע ר' סי' רעא סוסי"א), "כי יש דיעות שונות הרבה בדינים אלו" (מג"א סי' רעא סק"י). ויש להאריך בגדר בעל נפש, ואכ"מ.

וידוע שרבותינו נשיאנו נ"ע, נמנעו מ"פורס מפה ומקדש" (ראה ספר השיחות תש"ד ע' 39 ובהערה 25). וגם כ"ק אדמו"ר ז"ע, במשך כל השנים שעשו "פורס מפה" 770 (עד לתשמ"ד כדלקמן) לא טעם מאומה לאחרי השקיעה. ובתחילת התוועדות שמח"ת תשמ"ד אמר, שבמשך ההתוועדות לא ינהגו באופן ד"פורס מפה ומקדש" (מפני הבלבולים שהיו בפעם הקודמת – בהתוועדות דיום ב' דר"ה). ובהתוועדות שמח"ת תשמ"ח הורה להכריז ע"ד הזהירות שלא לאכול ולשתות לאחרי השקיעה – מכיון שלא פורסים מפה ומקדשים (לאחרי שפסקו לנהוג כך בחב"ד), יש להזהר שלא לטעום מאומה לאחרי השקיעה, לפני קידוש (ראה מה שליקט בזה ש"ב הרה"ג ר' ברוך שי' אבערלאנדער, בקובץ הערות וביאורים גליון א'קצב, ע' 56 ואילך).

³ ראה שו"ע (סי' רלה ס"ב), שאין להתחיל בסעודה (גדולה) לפני שהתפלל תפילת מנחה, ע"ש וברמ"א. ובפרט ביום הפורים המחוייב במשתה ומצוי שכרות וכפי המנהג שהובא ברמ"א בהלכות פורים סי' תרצה ס"ב להתפלל בכל פורים מנחה מבעוד יום.

⁴ שו"ע (סי' רס ס"א).

⁵ כן כתב הרמ"א (סי' תרצה ס"ב) לגבי סעודת פורים שעושים אחרי מנחה בשנה רגילה, ולכאורה ה"ה בנידון דידן.

בהמשך ויצטרכו לברך.

- ד. לפני זמן הדלקת נרות לדאוג שכל הבית מסודר ומוכן לשבת⁶: חשמל בחדרים ובשירותים דלוק או מכובה כנצרך; וכן החשמל במקרר ובפריזער. האוכל מוכן ועל הפלטה. מים חמים. ועוד ועוד כפי הנצרך...
- ה. להוציא המוקצה מן הכיסים⁷.
- ו. להודיע לכל המסובים ובני המשפחה שמרגע הדלקת נרות מקבלים כולם⁸ שבת ולא יעשו מלאכה יותר⁹, וכדי להוסיף מחול על הקודש¹⁰.
- ז. הדלקת נרות שבת קודש בזמן הדלקת נרות.
- ח. לפני קידוש מביאים יין וגביע (נקי ושטוף)¹¹.
- ט. מביאים שני חלות שלמים ללחם משנה¹².
- י. מכסים את כל החלות שעל השולחן שלא יראה הפת בושטו¹³.
- יא. שרים שלום עליכם וכו'¹⁴.
- יב. קידוש יש לדייק לעשות קידוש לפני שעה שביעית¹⁵.
- יג. לא מברכים בורא פרי הגפן¹⁶. כלומר, אומרים רק "יום השישי" וברכת "אשר קדשנו במצותיו" ומדלגים ברכת בורא פרי הגפן שבאמצע. באם יש מישהו מהמסובים שעוד לא בירך פרי הגפן, יש לו לברך.

⁶ שו"ע (סי' רס"ב). וכלשון המשנה (דף לד.) סמוך לחשכה ישאל לאנשי ביתו בלשון רכה עישרתם עירבתם וכו' הדליקו את הנר.

⁷ שו"ע (סי' רנב"ז), ובפרט בפורים שלבושים בבגדי שבת, יחד עם עשיית מלאכות, ונתינת מתנות לאביונים.

⁸ חוץ מאותו אחד שמכבה הנר שביד האשה, היכן שנוהגים בכך, שהוא מקבל שבת רק אחר שמכבה, ואכמ"ל.

⁹ ראה מג"א (סי' רס"ג).

¹⁰ שו"ע (סי' רס"ב).

¹¹ כבכל כוס של ברכה (שו"ע סי' קפג).

¹² ראה בשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' קיג) שסובר, שלדעת הפוסקים שיש לברך המוציא בפורס מפה צריך לחם משנה, ולדעת הפוסקים לא צריך.

ונראה שלמעשה חוץ מזה שיש לחשוש לדעת המחייבים ברכה (שרק מפני שספק ברכות לקולא, אנו לא מברכים), נראה גם שאין לכאורה קשר בין ברכה מצד הפסק בדיני הנהגין לדיני סעודת שבת המחוייב מדרבנן בבציעה על לחם משנה. ופשוט שבאכילה שלפני הקידוש לא יצא ידי חובת סעודת שבת וכדלקמן. וכן כתב בשו"ת מגדנות אליהו (ח"א סי' קמו).

ולכתחילה צריך שיהיה כבר על השולחן בעת הקידוש, עיין במג"א (סי' רע"א סק"א), ועוד. [אבל מהמנהג הקדום בזמן הגמרא שהשולחן היה ערוך בחדר אחר משמע שאין צריכים שיהיה הלחם משנה לפני המקדש בשעת קידוש] ויש לעיין, ואכמ"ל.

¹³ זהו הטעם הידוע ומפורסם, וכסי' רע"א ס"ט, וסי' רצ"ט ס"ט. ולטעם זה יש בפשטות לכסות את כל חתיכות הלחם שיש על השולחן, ויש עוד לעיין בזה.

ויש עוד שני טעמים לכיסוי הפת, א. שכשמגלים לאחר קידוש את החלות הרי זה כאילו הובא רק הרגע לכבוד שבת, "יקרא דשבתא" (וכפי המנהג בזמן הגמרא להביא את השולחן הגדול רק לאחר קידוש). ב. או מפני שיהיה כמו "מן" שירד במדבר שהיה מכוסה מלמעלה (ומלמטה). ראה שו"ע"ר (סי' רע"א ס"ז).

וראה פרי מגדים (סי' רע"א אשל אברהם סק"ז), שלפי הטעם של יקרא דשבתא נקרא "פורס מפה" בזמן חז"ל כי היו מכסים את כל השולחן המרכזי. (בפסח היו מוצאים החוצה כדי שישאלו התינוקות).

¹⁴ ביו"ט, מנהגנו לומר הזמירות בלחש (ראה ספר המנהגים, עמ' 28), ובפורים אין לכאורה עניין זה והזמירות נאמרים בקול כרגיל.

¹⁵ שו"ע"ר (סי' רע"א ס"ג). דהיינו, לפני 6:56 (בשעון קיץ, איזור נ.י.).

¹⁶ שו"ע"ר (סי' רע"א ס"ד), וראה הטעם באריכות ובפרטיה בשו"ע"ר (שם סי"א).

ומחלקים מן היין לכל המסובים מכוס של ברכה, ומותר לדבר לפני השתיה¹⁷.

יד. לחם משנה לא נוטלים ידים¹⁸.

טו. לא מברכים ברכת המוציא¹⁹. באם אחד מהמסובים לא אכל עד עכשיו, יש לו אם כן ליטול ידיים ולברך המוציא בקול בכדי להוציא גם את האחרים מדי ספק ברכה במחלוקת הראשונים.

טז. וכך אכן עדיף לבעל נפש לעשות לכתחילה, אם אפשר, שהאחד יתחיל סעודתו ויפטור את כולם מדי ספקות²⁰.

יז. בוצעים על אחד מן הלחמים, ולא צריך לרשום על הלחם, ולא להגביה את הלחם.

יח. כל המסובים צריכים לאכול מיד כזית מן החלה כדי שיהיה קידוש במקום סעודה.

יט. סעודת שבת לאחר צאת הכוכבים יש לאכול עוד כזית מן הלחם (ובאם אפשר, כביצה), בכדי לצאת סעודת שבת.

כ. קריאת שמע יש לקרוא ק"ש מיד בזמן צאת הכוכבים, כדי שלא ישכח מצוה מדאורייתא. ולפחות יש לקרוא לפני חצות, כתקנת חז"ל.

כא. ברכת המזון בברהמ"ז אומרים "ועל הניסים" וגם "ורצה" (באם אכלו כזית לאחר צה"כ).

כב. קבלת שבת בסיום הסעודה מתפללים קבלת שבת ותפילת ערבית.

¹⁷ פשוט, שהרי כבר ברכו על יין שלפני קידוש, בשונה מקידוש רגיל שהמסובים יוצאים גם ידי ברכת הגפן אין להם להפסיק בין הברכה לשתייה, אבל ברכת הקידוש יוצאים גם אם לא שתו המסובים מן היין, כל עוד והמקדש שתה כשיעור (ראה שו"ע סוס"י רעא, וסי' רעג ס"ו).

¹⁸ פשוט, שהרי אוחזים באמצע סעודה ולא הסיח דעתו מידי.

¹⁹ בראשונים ובפוסקים נחלקו אם צריך לברך המוציא, ראה שו"ע (סי' רעא ס"ד). ולמעשה מסיים בשו"ע (שם בסוס"י א): "וספק ברכות לקולא" ובהמשך מביא מהמג"א "להיזהר לכתחילה שלא לבוא לידי כך" (כנ"ל באריכות הערה 2).

²⁰ עוד מה שאפשר לעשות לבעל נפש הוא, שיאכל משהו "שאינו בא מחמת הסעודה" (או"ח סימן קעז) כמו אוזן המן מתוק או כל מאכל שהוא בוודאי פת הבאה בכיסנין (סי' קסח, וראה סי"ד, ובהערה רעו), ויברך עליו בורא מיני מזונות, ויכון לפטור הפת, וכפי שפסק בסדר ברכת הנהנין (פ"א ס"ג) בדעה הראשונה שברכת מזונות פוטרת הפת, [ודלא כבסי' קסח סי"ב, שם פסק שמזונות אינה פוטרת המוציא. אבל עיין שם שאפשר ואולי כאן בספק ברכה על פת בפורס מפה, גם לדעה הזאת אפשר להקל. ע"ש]. (עצה של הגה"ח ר' חיים שלום דייטש, בשם הגה"ח ר' יקותיאל פרקש, הקלטה משיעורו).